

EDYTA BARACZ

Informatyzacja administracji publicznej w Polsce w świetle polityki społeczeństwa informacyjnego UE

Społeczeństwo informacyjne to typ społeczeństwa, którego kształtowanie się ściśle związane jest z dynamicznym rozwojem technologicznym na świecie. Według jednej z definicji społeczeństwo informacyjne to „społeczeństwo charakteryzujące się przygotowaniem i zdolnością do użytkowania systemów informatycznych, skomputeryzowane i wykorzystujące usługi telekomunikacji do przesyłania i zdalnego przetwarzania informacji”¹.

Stan społeczeństwa informacyjnego w Polsce na tle krajów Unii Europejskiej wypada niestety niezadowalająco. Wśród publikowanych raportów przedstawiających wskaźniki określające stan społeczeństwa informacyjnego w UE, Polska plasuje się w większości z nich poniżej średniej unijnej. Przyczynę wolniejszego rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce stanowią w szczególności opóźnienia technologiczne, ale także kulturowe i mentalne bariery w zakresie udostępniania i korzystania z informacji oraz niski poziom świadomości obywateli w zakresie stosowania technologii informacyjnych.

Ważną rolę w procesie kształtowania społeczeństwa informacyjnego odgrywa państwo. Współczesne wizje tworzenia społeczeństwa informacyjnego nie dopuszczają możliwości jego powstania bez skutecznie działającego sektora publicznego, którego rosnąca efektywność i przejrzystość jest możliwa przede wszystkim

¹ Raport pierwszego kongresu informatyki polskiej, Poznań 1994, http://www.kongres.org.pl/on-line/1-szy_Kongres/index.html, 28.05.2013.

kim dzięki powszechnemu zastosowaniu technologii informatycznych. Administracja publiczna musi podjąć także działania, które zachęcą obywateli do aktywnego korzystania z nowych środków komunikacji z urzędem. Przed administracją stoi więc nie lada zadanie dostosowania sposobu funkcjonowania do nowej rzeczywistości. Tylko nowoczesna administracja jest w stanie zapewnić obywatelowi i całemu społeczeństwu odpowiednie ramy dla jego rozwoju.

Stworzenie elektronicznej administracji jest jednym z priorytetów kluczowego dokumentu Unii Europejskiej, na którym opiera się proces budowy europejskiego społeczeństwa informacyjnego. Mowa tu o przyjętej w 2000 r. tzw. Strategii Lizbońskiej zakładającej stworzenie do 2010 roku „najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata, opartej na wiedzy, zdolnej do zrównoważonego rozwoju oraz zapewniającej więcej i lepsze miejsca pracy oraz większą spójność społeczną”². Strategia zakładała utworzenie administracji on-line, a działania podejmowane w tym kierunku miały się skupiać głównie na zapewnieniu skutecznego i łatwego dostępu do administracji publicznej drogą elektroniczną. W 2005 roku dokonano przeglądu odnowienia Strategii Lizbońskiej przejawem czego było podjęcie inicjatywy „i2010 – Europejskie Społeczeństwo na rzecz wzrostu i zatrudnienia”. Inicjatywa zakładała budowę planu działania na rzecz elektronicznej administracji oraz strategicznych wytycznych na temat usług publicznych opartych na nowych technikach informacyjno-komunikacyjnych. W marcu 2010 r. Komisja Europejska przedstawiła strategię „Europa 2020” mającą przygotować unijną gospodarkę na wyzwania następnego dziesięciolecia. Jedną z jej inicjatyw jest „Europejska Agenda Cyfrowa”, będąca dokumentem o charakterze ogólnym wyznaczającym kierunki, prezentującym propozycje i zalecenia dotyczące działań podejmowanych przez podmioty publiczne i prywatne.

² Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, *Strategia Lizbońska – droga do sukcesu zjednoczonej Europy*, Warszawa 2002, s. 11, [http://www.cie.gov.pl/HLP%5Cfiles.nsf/0/98CE33C6F7EEEE82C1256E7B004A0AED/\\$file/wcd04.pdf?Open](http://www.cie.gov.pl/HLP%5Cfiles.nsf/0/98CE33C6F7EEEE82C1256E7B004A0AED/$file/wcd04.pdf?Open), 29.05.2013.

Od kiedy Polska przystąpiła do Wspólnoty państw europejskich, oficjalnie włączyła się również w proces tworzenia europejskiego społeczeństwa informacyjnego oraz budowania elektronicznej administracji publicznej. W oparciu o wytyczne Strategii Lizbońskiej Polska opracowała szereg strategii, planów i projektów podnoszących kwestie informatyzacji państwa. Podstawowym dokumentem programowym w obszarze społeczeństwa informacyjnego jest przyjęta uchwałą Rady Ministrów z grudnia 2008 r. „Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013”, w której jednym z celów strategicznych jest wzrost dostępności i efektywności usług administracji publicznej przez wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych do przebudowy procesów wewnętrznych administracji i sposobu świadczenia usług.

Szczególnie istotnym dla Polski dokumentem z punktu widzenia planowania i koordynowania działalności elektronicznej administracji publicznej jest także Plan Informatyzacji Państwa (PIP). Plan określa priorytety rozwoju systemów teleinformatycznych używanych do realizacji zadań publicznych, a także projekty sektorowe i ponadsektorowe, służące realizacji tych priorytetów.

Przykład informatyzacji administracji publicznej na Podkarpaciu stanowi portal „Wrota Podkarpackie”³ będący jednym z elementów Programu Informatyzacji Województwa Podkarpackiego, mający na celu budowanie społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie lepszego dostępu do sektora publicznego, podniesienie efektywności funkcjonowania administracji państwowej i samorządowej oraz szeroko rozumianą promocję regionów. Składową portalu jest Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej, w skrócie ePUAP, tworząca jednolity kanał udostępniania usług publicznych przez administrację publiczną dla obywateli, przedsiębiorców i administracji publicznej. Innym modulem portalu jest Cyfrowy Urząd, który daje możliwość wnoszenia podań za pomocą poczty elektronicznej albo za pomocą formula-

³ [Http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl](http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl), 01.06.2013.

rza umieszczonego na stronie internetowej właściwego organu administracji publicznej, umożliwiającego wprowadzenie danych do systemu teleinformatycznego tego organu. Wrota podkarpackie umożliwiają także szeroki dostęp do informacji publicznej poprzez Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), będący urzędowym publikatorem teleinformatycznym.

W województwie podkarpackim obecnie w trakcie przygotowania są trzy duże projekty wpisujące się w politykę społeczeństwa informacyjnego.

Pierwszy to projekt Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej, którego celem jest stworzenie do 2015 roku infrastruktury Internetu szerokopasmowego dla 90% mieszkańców i 100% instytucji publicznych i przedsiębiorców. Kolejny projekt to Podkarpacki System Informacji Medycznej, dzięki któremu każdy pacjent siedząc przed ekranem komputera będzie mógł sprawdzić możliwość najszybszego dostępu do lekarza, zarejestrowania się do niego, a także otrzyma przypomnienie o terminie wizyty. Przewidywany termin wdrożenia projektu to rok 2014. W przyszłym roku planuje się także ukończenie Podkarpackiego Systemu e-Administracji Publicznej. Realizacja tego projektu zapewni mieszkańcom Podkarpacia możliwość korzystania z szerokiego zakresu usług publicznych dostępnych drogą elektroniczną. Projekt zostanie ponadto zintegrowany z platformą ePUAP, która zgodnie z Planem Informatyzacji Państwa odgrywa podstawową rolę w procesie realizacji zadań publicznych drogą elektroniczną.

Patrząc od strony prawnej, wykorzystanie nowych technologii komunikacyjnych gwarantować muszą odpowiednie przepisy ustaw. Do najważniejszych należą: ustawa z dnia 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne⁴, ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej z 2001 r.⁵ oraz ustawa z 18.07.2002 r. o oświadczeniu usług drogą elektroniczną⁶. Nie sposób również pominąć ustawy

⁴ Dz. U. nr 64, poz. 565 ze zm.

⁵ Dz. U. nr 112, poz. 1198 ze zm.

⁶ Dz. U. nr 144, poz. 1204 ze zm.

z 18.09.2001 r. o podpisie elektronicznym⁷, zawierającej regulacje dotyczące identyfikacji użytkownika systemów teleinformatycznych. Wiarygodna komunikacja jest bowiem jednym z fundamentów społeczeństwa informacyjnego.

Polska, stając się krajem członkowskim Unii Europejskiej wkroczyła na drogę budowy europejskiego społeczeństwa informacyjnego. Od tej pory stara się dorównać państwom Unii w standardach elektronicznej administracji. Obserwujemy w tym zakresie pozytywne zmiany, choć nadal są one zbyt wolne.

Program Wrota Podkarpacia spełnia europejskie wymogi budowy eGovernment, oraz jest wyrazem najnowszych dążeń Polski w dziedzinie informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Innym praktycznym przykładem działania elektronicznej administracji w Polsce jest system eDeklaracje, umożliwiający składanie deklaracji podatkowych do Urzędu Skarbowego w formie elektronicznej. System ten jest stale udoskonalany, a jego popularność rośnie w imponującym tempie. Na przykład liczba PIT-ów złożonych elektronicznie wyniosła w bieżącym roku ponad 3,5 mln, a w poprzednim były to 2 mln⁸. Te liczby są dowodem na to, że zainteresowanie platformami e-administracyjnymi rośnie z roku na rok, a informatyzacja urzędów przynosi korzyści po stronie obywatela i urzędu.

Rozwój elektronicznej administracji w Polsce wymaga ciągłych działań stymulacyjnych ze strony Unii Europejskiej i rządu polskiego, aby w przyszłości administracja publiczna mogła świadczyć inteligentne usługi.

Wizja przyszłej administracji to obraz inteligentnego sektora publicznego, dostępnego dla mobilnych użytkowników, wykorzystującego zarządzanie wiedzą oraz nowoczesne technologie. Oznacza to administrację dostępną zawsze i wszędzie, której

⁷ Dz. U. nr 130, poz. 1450 ze zm.

⁸ [Http://www.mf.gov.pl/web/bip/ministerstwo-finansow/wiadomosci/aktualnosci/ministerstwo-finansow2/-/asset_publisher/M1vU/content/ponad-3-5-mln-pit-ow-przez-internet!](http://www.mf.gov.pl/web/bip/ministerstwo-finansow/wiadomosci/aktualnosci/ministerstwo-finansow2/-/asset_publisher/M1vU/content/ponad-3-5-mln-pit-ow-przez-internet!), 01.06.2013.

użytkownik może dopasować usługę do swoich potrzeb, administrację potrafiącą się uczyć, jak użytkownik korzysta z usługi i jak ona może dopasować się do niego.